

Ajattelun ajattelua

Kersti Juva (2019). Löytöretki suomeen. SKS. 413 sivua.

KIRJA, JOKA OPETTAA paljon mutta ei mestaroi. Työkseen kirjoittavan *self-help*, kiinnostava ja oivalluksiin herättävä teos kaikille kielen käyttäjille. Sellainen on Kersti Juvan kirja *Löytöretki suomeen*.

KIELI ON AJATTELUA

Juva on tehnyt elämäntyönsä suomentajana ja on ammattikuntansa edustajana poikkeuksellisen tunnettu hahmo. Tunnettuuteen on varmasti useita syitä, mutta suurin ansio on itse työssä. Suomen kielen vivahteet ja kerrokset soivat Juvan suomennoksissa niin ylä-, keski- kuin alarekisterissäkin samassa sävyssä kuin alkuteoksissa ja kuitenkin omalla laillaan.

Juvan käännöksien parissa lukija voi olla rauhallisin mielin – alkuteos ei hänen käsittelyssään häviä. Juva ei vedä mutkia suoriksi eikä kirjoita päälle esimerkiksi jo aikaa sitten edesmenneen Pentti Saarikosken lailla, mutta eipä hänen tapoihinsa kuulu myöskään muka tarkka ja orjallinen sanasta sanaan – rakenteesta rakenteseen -kääntäminen.

Edellä mainitut seikat toden-
tuvat läpi kirjan ja erityisesti esi-
merkeissä, jotka Juva on poiminut omista suomennoksistaan.

Niiden oheen Juva on kirjoittanut näkyviin ratkaisujensa perusteluita ja selityksiä, ja niissä hän itse asiassa tulee ajatelleeksi ajattelua.

TUTKIJAKIRJOITAJALLE

Suomentajana Juva on työskennellyt kaunokirjallisuuden parissa, ja kieli, jonka kääntämiseen hän on erikoistunut, on englanti. Tämän tietäen tutkijalukija saattaa ihmetellä, miksi niin vakaasti suosittelen Juvan teosta myös hänelle.

Suosittelen siksi, että kieli todellakin on ajattelua.

Englannin kieli, tai oikeastaan rikkoutunut englanti (*broken english*), on tätä nykyä koko lailla kaikkien tieteen- ja oppialojen yleiskieli, *lingua franca*. Ajatusten ilmituominen, tutkimustulosten kommunikointi tutkijayhteisössä ja laajemmaltikin on tutkijan työtä. Tätä kiistää tuskin kukaan. Mutta siitä, mitä väliä käytetyllä kielellä on tai onko sillä ylipäätään väliä, keskustellaan välillä kipakastikin.

Teoksessa olevat esimerkit ja käännösratkaisujen perustelut näyttävät selkeästi, että kyllä, väliä on. Otetaan vaikkapa kursiivin käyttö. Juvan (2019, 186) aiheita koskeva esimerkki liittyy englanniksi kirjoitettuun dialogiin:

”[–] kursivoidaan usein sanoja korostamaan niiden painollisuutta. Syy on tuttuun tapaan kielen jäykässä sanajärjestyksessä. Lause jää epäselväksi, jos ei kerrota, millä sanalla paino on. Suomessa kursivointia ei tarvita, meillä on omat konstit.”

Niin. Varsinkin humanistisissa ja yhteiskuntatieteellisissä teksteissä tutkija myös suomeksi kirjoittaessaan usein korostaa sanomaansa kursivoimalla sen sijaan, että tekisi saman vaikkapa sanajärjestyksellä: ”ärsyttää se osaa” painottaa eri asiaa kuin ”se osaa ärsyttää”.

Pohdinnastani suivaantunut tutkijakirjoittaja mahtaa kivahtaa mielessään. Miten vaikkapa kursiiviesimerkki liittyy tutkimuskirjoittamiseen? Kuten sanottu, suurin osa tieteellisistä julkaisuista on tätä nykyä englanninkielisiä. Silloin ei ole väliä, miten asia suomeksi sanotaan. Eikä tutkijakirjoittajan tarvitse hallita englantia

AJATUSTEN ILMITUOMINEN JA TULOSTEN KOMMUNIKOINTI ON TUTKIJAN TYÖTÄ.

täydellisesti. Riittää, kun saa asi-
ansa sanottua.

Kursiiviesimerkki Juvan mui-
den esimerkkien lailla liittyy tutki-
muskirjoittamiseen kaikin tavoin.
Sopii näet miettiä, kuinka paljosta
lukija jää paitsi, jos tutkimustu-
loksia raportoidaan puolikielises-
ti. Entä kuinka paljon tutkijalta

jää kertomatta, jos hän ei syytä
tai toisesta voi kirjoittaa itselleen
ilmaisuvoimaisimmalla kielellä?

Ja kirjan teeman herättelemä-
nä: kun kääntämisestä puhutaan,
on kysyttävä, mistä löytyvät ne
kääntäjät, jotka osaavat sekä tut-
kimusalan että lähtökielen ja koh-
dekielen tavat sanoa asiat niin

kuin tutkijakirjoittaja on ne halun-
nut sanoa?

RIITTA KOIKKALAINEN
YTM, tietoasiantuntija
Kansalliskirjasto

Aikuiskasvatus avaa arkistonsa

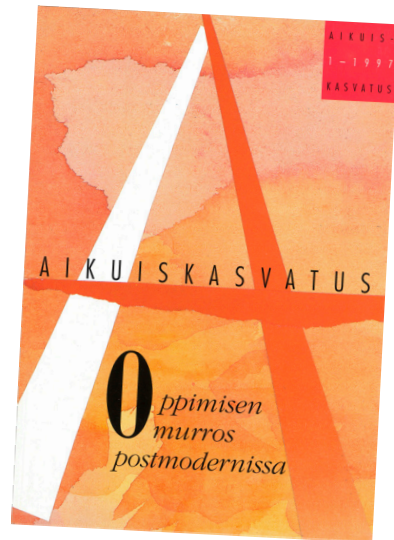
”Onko Suomella varaa päästä se ainutlaatuinen,
koko maan kattava opistoverkosto, joka tänne on
vuosikymmenten mittaan kovalla työllä onnistuttu
luomaan”, kysyi Juha Sihvonen väitöstilaisuutensa
lektiossa Tampereen yliopistossa vuonna 1996.

Kansalaisopistot olivat tuolloin ahdingossa. Niiden
oli sopeuduttava markkinatalouteen muun muas-
sa vastaamalla kysyntään ja nostamalla kurssimak-
suja. Se uhkasi sivistyksellistä tasa-arvoa.

Sukella *Aikuiskasvatuksen* digiarkistoon ja ota
selvää, mitä sinua kiinnostavasta aiheesta on kir-
joitettu aiemmin. Hyödynnä arkistoa, kun tutkit,
opetat, opiskelet tai haluat taustoittaa ilmiötä.
Kaikki jutut ovat vapaasti luettavissa.

Aikuiskasvatus avaa perspektiivin tieteenalaansa
vuodesta 1981.

<https://journal.fi/aikuiskasvatus>

Aikuiskasvatus 1/1997